

Želja nam je demistificirati policiju

Muzej policije u osnutku trebao bi postati stalnim muzejom te na taj način dodatno približiti rad ove profesije građanima

[Vinko Mojtić]

Prvi "policijski muzej" otvoren je u Francuskoj, u Parizu 1909. godine, stotinjak godina nakon Napoleonove reforme kojom su stvoreni temelji današnjoj policijskoj organizaciji. Jedna od najstarijih policija, londonska Metropolitan Police, osnovana je 1829. godine, a od tada počinje sakupljanje materijala za njihovu nacionalnu zbirku policije u Britaniji. Na stotu obljetnicu osnutka prvog Kriminalnog muzeja u Zagrebu, sljedeću godinu, Zagreb bi trebao dobiti i stalni Muzej policije u Vukovarskoj ulici.

■ Kako je došlo do inicijative o osnivanju Muzeja policije?

Godine 2001. na inicijativu ministra unutarnjih poslova Šime Lučina, potiče se osnivanje novog muzeja, ali ovaj put je riječ o muzeju druge naravi od dosadašnjih koji su bili posvećeni kriminalu.

Tada je potpisan Protokol o suradnji Ministarstva kulture i Ministarstva unutarnjih poslova u vezi osnivanja Muzeja MUP-a. U protokolu se navodi da Mini-

starstvo unutarnjih poslova posjeduje vrlo vrijednu građu koja je prikupljena dugi niz godina, a od trenutka osamostaljenja Republike Hrvatske prikupljena je muzejska, arhivska i druga povijesna građa koja svjedoči o sredstvima i načinu borbe tijekom Domovinskog rata. Određen je budući izložbeni prostor muzeja, pripremljen je prostor čuvaonica i zaposleno prvo stručno osoblje. Budući, kako je naknadno odlučeno da će se zvati, Muzej policije započeo je kao dio projekta Policijska u zajednici. Za cilj je imao stvaranje modela djelovanja koji će omogućiti znatno unapređenje suradnje policije s medijima i stvaranja partnerskih odnosa medija, policije, i građana. Želja nam je bila, i jest, prezentirati policiju i njen rad onakvim kakvim jest zbilja, demistificirati je i učiniti bliskom, odnosno pristupačnijom svim građanima.

■ U kojoj je fazi proces rada na muzeju?

Trenutno smo završili proces izrade idejnog i glavnog projekta, dok se izvedbeni projekt još uvijek priprema. Bilo bi lijepo kada bi Muzej počeo s radnom godinom, kada se slavi stogodišnjica prvog kriminalističkog muzeja u Hrvatskoj. Muzej, bolje reći kabinet namijenjen izobrazbi oružnika, je počeo s radom na zagrebačkom Gornjem gradu. Taj prvi muzej je djelovao u sklopu institucije unutarnjih poslova koja je tada nosila naziv Kraljevsko oružničko zapovjedništvo, a koje je bilo smješteno, baš kao i muzej, u Klovićevim dvorima. Taj muzej postoji do 1919. kada su zbirke premještene u Žandarmerijsku školu pored Beograda.

Sljedeća institucija "na tragu" muzeja policije jest zbirka koja je osnovana u Đorđićevoj ulici od 1948. godine, a zatim

je od 1953. do 1964. godine premještena u Runjaninovu ulicu gdje je bio smješten tadašnji Centralni ured za kriminološka ispitivanja. Danas je na toj lokaciji opet jedna institucija iz područja kulture i to ni manje ni više nego samo Ministarstvo kulture RH! Kriminalistički muzej se ponovno otvara 1978. godine u Srednjoj školi unutarnjih poslova a djeluje od 1978. do 1991. i ponovno se otvara od 1993. i djeluje do 2000 godine. Sve dosadašnje zbirke tih muzeja su se bavile samo kriminalom i bile su zatvorene

Bilo bi lijepo kada bi Muzej počeo s radnom godinom, kada se slavi stogodišnjica prvog kriminalističkog muzeja u Hrvatskoj

za javnost. Sadašnji je koncept upravo potpuno suprotan od ranijih pristupa. Želja nam je razviti instituciju koja će biti otvorena za javnost i predstaviti će rad jedne zahtjevne i kompleksne profesije. Stoga smatram kako je i lokacija Muzeja policije primjerena svrsi, a to je u Vukovarskoj ulici u Zagrebu u sklopu zgrade Ministarstva unutarnjih poslova. Nalazi se u nizu gornjogradskih i donjogradskih muzeja, uz brojne gradske tramvajske linije, a i strane će delegacije koje dođu na službene razgovore u MUP usput upoznati i povijest redarstvenih snaga u našoj zemlji.

■ Na koji način planirate koncipirati Muzej?

Muzej policije u osnutku trenutno ima oko 2000 predmeta raspoređenih u 17 zbirki i niza podzbirki. Od zbirki su oružje iz Domovinskog rata, zbirka domaćih i stranih policijskih odora, zbirka kriminalističke tehnike poput fotorobota i kamere za signaletičku fotografiju, potom zbirke policijskih vozila, uredske opreme i tehnike, kriminalističke tehnike, kriminalističke zbirke, komunikacijske tehnike, osobnih dokumenta i predmeta koje izdaje MUP, ostalih dokumenta, nacionalnih programa, policijske opreme, fotografije, nagrade, civilne zaštite, vatrogastva, te izvanpolicijskog sadržaja. Moderni muzejski postavi teže za što

Posjeta ravnatelja policije Marijana Benka

Automobili milicije kako ih neki pamte

Vozila narodne milicije iz 1950-ih

Borbena vozila iz Domovinskog rata

većim uključivanjem posjetitelja u procese spoznaje, što znači da se ne može samo jednostrano posjetiteljima prenositi znanje i iskustvo. Stoga će u Muzeju biti manji prostori na kojima će posjetitelji na temelju informacija koje im budu dostupne donositi zaključke npr. o smjeru i brzini kretanja počinitelja na temelju tragova obuće, promatranja pod mikroskopom spornih i nespornih tragova na čahurama, učenje davanja točnih informacija o nekom sigurnosnom događaju kojeg su bili svjedoci itd.

Osim povijesnog razvoja i predstavljanja zbirki, planiramo imati čitaonicu i multimedijalni centar. Želja nam je u knjižnici osim stručne literature imati i dobru kolekciju kriminalističkih romana i stripova.

Također u planu je i prodavaonica s policijskim suvenirima i publikacijama Odjela za nakladničko-knjižničnu djelatnost. Prostor za osvježanje uz kavu ili sok već postoji, sanitarni čvor također postoji, naravno sve treba modernizirati, i samo se čeka odluka "s vrha MUP-a" da se krene u završetak višegodišnjeg projekta.

■ Koju gradu sakupljate u Muzeju?

U Muzeju policije čuva se, osim baštine hrvatskih redarstvenih snaga, sve relevantno za ovu profesiju, koja je, unatoč mnogim promjenama društveno političkih uređenja na ovim prostorima u osnovi zadržavale istu djelatnost, a to je borba protiv kriminala i očuvanje javnog reda i mira i sigurnosti njenih građana.

■ Muzej bi se trebao baviti i znamenitim Hrvatima koji su pridonijeli razvoju policijske profesije i kriminalistike.

Jedan od najpoznatijih svjetskih kriminalista je Ivan Vučetić, tvorac sistema daktiloskopije, čiju 150-godišnjicu rođenja slavimo ovu godinu. Ovaj rođeni Hvaranin nakon što je proučio Bertillonov postupak identifikacije i eksperimente Engleza Galtona koji se bavio otiscima prstiju, intenzivno je počeo istraživati i proučavati papilarne linije. Nakon što je proučio više postojećih metoda za klasifikaciju otisaka prstiju i uočio brojne nedostatke, uspostavio je vlastiti sistem za klasifikaciju otisaka prstiju koji je nazvao

"ihonofalangometrija" što je kasnije promijenio u "daktiloskopija".

Njemu u čast Centar za kriminalistička vještačenja u Zagrebu nosi ime Ivana Vučetića.

Također, imamo i Josipa Belušića, koji je 1888. godine izumio tahografski uređaj, koji istina po svom značenju spada u područje tehnike, ali i danas prometna policija nadzire zabilježene podatke o vožnji autobusa i velikih teretnih vozila koje taj uređaj bilježi.

Zagrebačka škola poligrafije je šezdesetih godina prošlog stoljeća bila vodeća u bivšoj državi u koju su se dolazili osposobljavati kriminalisti i iz drugih republika.

Zanimljivim nam se čini i stvaranje zbirke o Hrvatima policajcima u policijama stranih zemalja. Zgodne su priče i fotografije našeg Ličanina i američkog šerifa koji je jednom zgodom bio u osiguranju američkog predsjednika Geralda Forda, a najpoznatija kanadska policajka u Hrvatskoj, gđa Ruža Tomašić darovala nam je svoju policijsku odoru.

Te i druge, manje poznate kolege koje su služile u mnogim stranim policijama od Argentine, SAD-a, Australije do mnogih europskih zemalja, vremenom će biti zastupljene u našoj zbirci.

S druge strane Muzej je mjesto u kojem će se isticati i mnoge neznane Hrvate koji su pristupili u redove policije 1991. godine kako bi stali u obranu domovine.

Ono što su u nedavnom ratu učinile specijalne postrojbe MUP-a ravno je učinku gardijskih brigada, a u Muzeju policije će se mladim naraštajima stalno prenositi spoznaje o njihovom osnutku, postojanju i djelovanju.

■ **Planirate li prikazati i opći razvoj policijske službe?**

Svakako, prije svega mislimo se koncentrirati na područje Hrvatske, ali da bi se njena policijska prošlost mogla razumjeti potrebno ju je staviti u kontekst europskih zbivanja. Mislimo prikazati i početke policije u staroj Grčkoj i Rimu, kao i predstaviti rad srednjovjekovnih noćobdija na Jadranskoj obali u gradskim komunama, kako su nazvani npr. u Vinodolskom zakoniku 1288. godine po kojem u srednjem vijeku Hrvatska prati europska kretanja na polju očuvanja reda i mira. U novom vijeku pojavljuju se suvremene uniformirane policije. One se po prvi puta javljaju na nacionalnom nivou, u Velikoj Britaniji. Od tada datira i izraz "bobby" kojeg, prema nadimku tadašnjeg ministra policije, britanski policajci nose i danas. Službena policijska povijest modernog doba u Hrvatskoj 1850. godine kad su se ujedinili Kaptol i Gradec.

■ **Čime se muzej u osnutku do sada može pohvaliti?**

Do sada je održano više od dvadeset različitih izložbi od kojih su neke osim u Zagrebu održane i u Splitu, Karlovcu, Osijeku, Požegi, Brodu ... Osim institucionalne suradnje s muzejima u Hrvatskoj surađujemo i s muzejima policija drugih zemalja. Ove godine npr. pripremamo izložbu o Ivanu Vučetiću s Muzejom policije iz La Plate u Argentini.

Posebno ističemo suradnju s kolekcionarima policijskog znakovlja iz Hrvatske i drugih zemalja i aktivni smo u razmjeni našeg za strano policijsko znakovlje.

Trenutno naše veće izložbe posjećuje oko 1500 ljudi, što je za muzej koji radi u privremenom prostoru jako dobra brojka. Cilj nam je, jednog dana, ostvariti oko 30 tisuća posjetitelja na godinu što bi nas svrstalo u srednje posjećene hrvatske muzeje. ■